

EKSPERT, NAUCZYCIELKA CZY TYRAN? POSTAĆ MAGDY GESSLER W PROGRAMIE „KUCHENNE REWOLUCJE” (STUDIUM PRZYPADKU)

JULIA PIOTROWSKA

Instytut Języka Polskiego im. Ireny Bajerowej
Zakład Socjolingwistyki i Społecznych Praktyk Komunikowania
Uniwersytet Śląski

ABSTRACT

A specialist, a teacher or a tyrant? Case study of Magda Gessler’s character on “Kitchen Nightmares”

An article presents types of roles that Magda Gessler plays while being a host of TV makeover show “Kitchen Nightmares”. There are several types, such as: authority, specialist, tutor, tyrant and many more. The issues are considered in the media studies perspective, as well as in other point of views, such as psychology, education studies and sociology. The analysis in this article is a result of watching five different episodes of the programme during ten seasons of programme release. All of the conclusions were made based on quotes in this several episodes.

Keywords: Magda Gessler, “Kitchen Nightmares”, TV studies, media studies, TV character, roles, makeover show

Wprowadzenie

Magda Gessler jest postacią budzącą zainteresowanie wśród badaczy. Fenomen Gessler był już rozpatrywany w ujęciu humanistycznym, między innymi przez

✉ Adres do korespondencji: Instytut Języka Polskiego im. Ireny Bajerowej Uniwersytetu Śląskiego, Zakład Socjolingwistyki i Społecznych Praktyk Komunikowania; plac Sejmu Śląskiego 1, 40-001 Katowice; julia.zuz.piotrowska@gmail.com

Macieja Skowerę (2014), Bożenę Sobczak (2013), Michała Rydlewskiego (2013) oraz Piotra Cichockiego i Karolinę Lipińską (2015). Ich prace pojawiły się mniej więcej w jednakowym czasie, tj. w latach 2013–2015. Poruszały tematykę metamorfoz restauracji w „Kuchennych rewolucjach” i analizowały ekspercką rolę Magdy Gessler w tym programie rozrywkowym. Co ciekawe, charakterystyka tej postaci zainteresowała również badaczy z innych dziedzin nauki, m.in. ekonomii i zarządzania – na przykład Annę Jupowicz-Ginalską (2013), która w swoim artykule naukowym poruszyła kwestię autopromocji stacji TVN w prowadzonym przez Gessler programie. To pokazuje, że omawiana bohaterka medialna jest osobowością niezwykle złożoną i można ją badać na różne sposoby.

Najbardziej pokrewną do poniższego artykułu jest praca Bożeny Sobczak (2013), która rozpatruje rolę eksperta i telewizyjnego autorytetu w perspektywie *reality show*, czyli takiego formatu, w którym fabuła jest częściowo warunkowana przez życie i problemy rzeczywistości istniejących ludzi. Sobczak pisze o tym, że rola eksperta-celebryty, który posiada nad bohaterami programu symboliczną władzę, wynika poniekąd z potrzeb współczesnego widza (badaczka wspomina o zjawisku *Celebrity Worship Syndrome*, czyli wielbieniu celebrytów i dobrowolnemu poddawaniu się ich wpływowi). Nasze obserwacje na temat Magdy Gessler są w wielu miejscach zbieżne, np.:

To osoba stanowcza, nieco grubiańska i uparta. Klnie jak przysłowiowy szewc i nie kryje słów krytyki pod żadnym adresem. [...] Gessler pełni [...] rolę specjalisty od wszystkiego (Sobczak 2013, s. 77).

Charakterystyka programu „Kuchenne rewolucje” w kontekście gatunku makeover show

Program po raz pierwszy pojawił się na antenie TVN w 2010 roku. „Kuchenne rewolucje” są oparte na formacie typu *makeover show*, czyli programu transformacyjnego, w którym zmianie podlega jakaś sfera życia, tu – prowadzenie biznesu gastronomicznego. Przy okazji przemianie mają ulegać uczestnicy *show*, a tę przemianę uznaje się za rezultat działań prowadzącego. Małgorzata Bogunia-Borowska określa tego typu format jako „rewolucyjno-transformacyjny”, a jego obszar definiuje jako „obyczajowo-normatywno-etyczny”, a więc dalece wykraczający poza tematykę kulinariów i lokali gastronomicznych (Bogunia-Borowska 2001, s. 254).

Do programu Magdy Gessler zgłaszają się właściciele podupadających restauracji, którzy liczą na pomoc w uratowaniu biznesu. Gospodyni programu, będąca autorytetem w dziedzinie gastronomii, ma zaradzić problemom, zaproponować swoje rozwiązania, a następnie – po kilku tygodniach – zweryfikować, czy restauratorzy wywiązali się ze swoich zadań.

Często wspomnianym wyżej metamorfozom towarzyszą zmiany kadrowe, a może nawet zmiany w psychice uczestników *show*. Jednak dopiero ostateczna ocena Magdy Gessler decyduje o tym, czy rewolucja się udała. Od tej oceny zależy rekomendacja dla restauracji. Czasem zdarza się, że Gessler nie zaaprobuje ostatecznego efektu i restauratorzy, którzy nie dokonali zalecanej metamorfozy, skazani są zazwyczaj na porażkę.

Jak wspomniałam, w przypadku *makeover show* mamy do czynienia ze zmianą. Może ona dotyczyć wielu sfer życia, jednak medialne przemiany mają zasadniczy punkt wspólny. Cytuję Bogunię-Borowską:

Wszystkie rady podawane są w formie przyjemnej, aby nie zniechęcać widzów do wprowadzania zmian i kontrolowania swojego życia [...]. Poradnictwo i wyrażona w ten sposób idea rywalizacji oraz popularyzacja określonego stylu życia stają się metodą kontroli i panowania nad widzami (Bogunia-Borowska 2001, s. 153).

Trzeba zaznaczyć, że tej kontroli podlegają nie tylko widzowie, ale również – jeśli nie szczególnie – bohaterowie samej metamorfozy. Zmiana odbywa się sprawą eksperta i dzięki ekspertowi, który jednocześnie może pełnić funkcje: osądzającego, mentora, a także osoby, która nagradza i karze. Niezależnie od tego, jaką rolę ta postać przyjmie, bohater metamorfozy musi – używając metafory – oddać mu władzę nad swoim życiem.

Role Magdy Gessler w „Kuchennych rewolucjach”

Magda Gessler wykonuje zawód restauratora, który łączy się z rolami, jakie odtworza w rozrywkowym formacie – jest właścicielką ponad 20 restauracji w całej Polsce. W „Kuchennych rewolucjach” pełni funkcję eksperta, któremu trzeba całkowicie zaufać. Jest wybredna i bezkompromisowa – prezentowane przy pierwszej wizytacji potrawy ostentacyjnie wypłuka bądź ćwiartuje sztuczkami – tak, by w pełni wpłynąć na zmysły widza. W warstwie językowej jej oceny są pełne kolokwializmów: *ohydne jest¹, ni pies, ni wydra², to jest niejadalne³, Boże, jaka tłusta kielbasa, ja pierniczę⁴, ble, ale to jest fatalne, przerosł formy nad treścią⁵, masakra⁶, To wygląda jak koryto dla świń⁷.*

¹ Zob. <http://kuchennerewolucje.tvn.pl/odcinki-online,5/odcinek-10-sezon-5,12675,o.html>; 27.01.2015.

² Tamże.

³ Zob. <http://kuchennerewolucje.tvn.pl/odcinki-online,5/odcinek-2-sezon-5,10787,o.html>; 11.02.2015.

⁴ Tamże.

⁵ Zob. <http://player.pl/programy-online/kuchenne-rewolucje-odcinki,114/odcinek-10,S05E10,11752.html>; 15.01.2015.

⁶ Zob. <http://player.pl/programy-online/kuchenne-rewolucje-odcinki,114/odcinek-10,S10E10,34378.html>; 13.02.2015.

⁷ Zob. <http://kuchennerewolucje.tvn.pl/odcinki-online,5/odcinek-2-sezon-5,10787,o.html>; 11.02.2015.

Jednak kelnerzy i restauratorzy pokornie przyjmują krytykę, nie próbując się bronić. Konwencjonalnie przyjmują, że Magda Gessler z racji swojego autorytetu jest upoważniona do niewybrednych komentarzy na temat ich kuchni. Sprzeciw zdarza się rzadko. Podobna wyrozumiałość dla Gessler występuje wtedy, gdy restauratorka pozbywa się z kuchni potraw, dosłownie rozrzucając je wokół. Rzuca na przykład pojemnikami z jedzeniem, a w tym czasie cała załoga śmieje się serdecznie⁸. Ponadto Gessler, jako autorytet i oceniający sytuację ekspert, wzywa „na dywanik” osoby odpowiedzialne za złe – jej zdaniem – decyzje.

Mniej więcej w połowie każdego odcinka następuje rozluźnienie emocji – pojawia się łagodna muzyka, a krzyki ustępują miejsca przyjaznym gestom. Wówczas Magda Gessler, wraz z resztą załogi, zabiera się za wspólne gotowanie. Udziela rad, uczy; jest cierpliwa i przyjazna. W takich momentach jest przyjacielem i nauczycielem, staje się przez chwilę częścią zespołu, równocześnie zarządzając nim. Zdystansowany autorytet zmienia się w przyjaznego nauczyciela. Ta rola dodatkowo wspierana jest poprzez infantylizowanie uczestników – na przykład tak mówiła w wywiadzie o restauratorach: Najlepiej obserwować z daleka, żeby dać im wolność, jak dzieciom, które zaczynają same chodzić (Gessler 2014b).

Należy zaznaczyć, że proponowane przez Magdę Gessler metamorfozy są ekstremalne i szybkie. Sam tytuł „Kuchenne rewolucje” budzi jednoznaczną konotację – gwałtowna i natychmiastowa rewolucja jest przeciwieństwem powolnej i systematycznej ewolucji. Jak zauważa Bogunia-Borowska:

[...] Zmiana ma być ekstremalna, co oznacza, że wszystko, do czego przez lata jednostka była przyzwyczajona, zostaje zakwestionowane. [...] została przeprowadzona radykalnie, a jednostka musi się do niej dostosować i przynajmniej na początku całkowicie ją zaakceptować, z ekspertami bowiem się nie polemizuje (Bogunia-Borowska 2001, s. 165).

Uczestnicy metamorfozy akceptują ekspercką rolę Gessler. Jej decyzje nie ograniczają się przy tym do sfery gastronomicznej. Proponowane przez nią zmiany dotyczą również kwestii kadrowych i wystroju wnętrza restauracji. Jednak jej kompetencji w trakcie trwania show nigdy się nie podważa, zakładając, że jej działania przyczynią się do uratowania restauracji.

Gessler w omawianym programie zna się nie tylko na gotowaniu. Zgodnie z charakterystyką Małgorzaty Lisowskiej-Magdziarz, Gessler w „Kuchennych rewolucjach” jest „mistrzem przemiany”, który w swoich działaniach musi się wcielać w kilka ról jednocześnie (Lisowska-Magdziarz 2012, s. 36).

W jednym z odcinków Magda Gessler komentuje strój menedżera restauracji. Twierdzi, że jest zbyt elegancki i odstrasza klientów, więc nakazuje mężczyźnie się przebrać, a ten zgadza się wypełnić to polecenie⁹. Następnie Gessler wciela się

⁸ Zob. <http://kuchennerewolucje.tvn.pl/odcinki-online,5/odcinek-10-sezon-5,12675,o.html>; 15.01.2015.

⁹ Zob. <http://kuchennerewolucje.tvn.pl/odcinki-online,5/odcinek-10-sezon-5,12675,o.html>; 15.01.2015.

w rolę psychologa i terapeuty – radzi kelnerowi, jak ma się uporać z problemem alkoholowym. Mówi o polepszeniu jakości życia, a nawet chce mu zmierzyć ciśnienie – uzurpuje więc sobie prawo do bycia społeczną uzdrowicielką ciała i ducha. W tym samym odcinku kontroluje czystość sprzętów kuchennych.

Innym razem komentuje estetykę ogrodu należącego do restauracji: *to jest jeden wielki burdel ogrodowy*¹⁰. Okazuje się, że znana restauratorka, dzięki swoim umiejętnościom i charyzmie, uzyskała w jakiś sposób prawo, by odgrywać rolę: terapeutki, ekspertki od wystroju wnętrza i ubioru oraz wiele innych.

Gessler przy tym ocenia swoje działania bardzo pozytywnie:

Polska, która naprawę potrzebuje pomocy, mnie kocha. Potrzebuje takiego „bohatera”. Czuję się czasami jak Zorro (Redakcja Gala 2013).

Widzi siebie nie tylko w roli wybawicielki polskiej gastronomii, ale też – przynajmniej na medialny użytek – wierzy w to, że jej *makeover show* rzeczywiście odmienia czyjeś życie i w ten sposób telewizyjna, abstrakcyjna rozrywka wpływa na świat realny. Świadczy o tym inna jej wypowiedź:

Boją się. Ale szybko się orientują, że jestem ich ostatnią deską ratunku, żeby mogli przeżyć. I naprawę, te restauracje, którym się udało, żyją teraz z 8–10 tys. zł dziennie. A wcześniej miały po 300 zł. To jest przełożenie (Gessler 2014b).

Rola oceniająca przydzielanie nagród i kar

Programy rozrywkowe często wykorzystują motywy oceny, kary i nagrody. Rola oceniającego przypada naturalnie jurorowi lub gospodarzowi *show*. W przypadku „Kuchennych rewolucji” tą osobą jest oczywiście Magda Gessler. Naturalną konsekwencją bezpośredniej oceny uczestników rozrywkowych formatów jest przydzielanie kar i nagród. Przytoczone niżej źródła pochodzą z publikacji poświęconych pedagogice i – jak sądzę – trafnie charakteryzują sytuacje zinfantylizowanych uczestników. Wszak taki system oceniania wywodzi się właśnie z nauki o wychowaniu dzieci.

Nagradzanie to „tworzenie pozytywnych dla jednostki zdarzeń w następstwie jej określonych czynności” (Konarzewski 1982, s. 25). Ponadto łączy się z „usunięciem jakiegoś czynnika awersyjnego” (Konarzewski 1982, s. 25), a więc ze zwolnieniem z nieprzyjemnych obowiązków, które muszą wykonywać inni uczestnicy grupy. W przypadku kary następuje sytuacja odwrotna – jest to wprowadzenie czynnika awersyjnego lub usunięcie czynnika atrakcyjnego (Konarzewski 1982, s. 25).

W artykule o wychowaniu dzieci Renata Kostkiewicz napisała: „W wyniku stosowania kar i nagród dziecko wie, jakie wymagania stawia wobec niego oto-

¹⁰ Zob. <http://player.pl/programy-online/kuchenne-rewolucje-odcinki,114/odcinek-10,S10E10,34378.html>; 13.02.2015.

czenie, i rozumie, jak dostosować swoje zachowanie do tych wymagań” (Kostkiewicz 2008, s. 52). Tę konstatację można przyrównać do schematów zachowań dorosłych uczestników programu – z uwagi na jego format muszą się stosować do określonych ról (wymagania stawiane uczestnikom w realnym życiu, czyli w rzeczywistości pozatelewizyjnej, mogą być zupełnie odmienne). Kara i nagroda mają zmobilizować uczestnika do sprostania wymogom osoby posiadającej władzę – a więc prowadzącego lub jurora. Uczestnik poddający się władzy autorytetu w *show*, musi być gotowy na przyjęcie kary i nagrody – te dwa narzędzia oceniania umiejętności bohaterów programu są dla jurora bardzo pomocne.

W przypadku Magdy Gessler rola oceniającego na stałe wpisała się w charakterystykę jej medialnej postaci. Restauratorka stała się obiektem żartów i bohaterką wielu parodii telewizyjnych i internetowych¹¹. Wyśmiewano w nich przede wszystkim jej sposób oceniania, na który składała się bezwzględna krytyka serwowanych jej na początku metamorfozy potraw (wybrzydanie; wypluwanie jedzenia), a także krytyka obsługi i wystroju restauracji.

Generalnie Gessler krytyk jest bardzo charakterystyczna, a jej przejaskrawiony w parodii obraz nie odbiega znacząco od oryginału. Jak rzeczywisty ekspert kulinarny Magda Gessler po wejściu do restauracji zamawia po kilka potraw naraz, komentuje kartę, wystrój i ceny. Jej funkcja jurora realizuje się też w dalszej części programu, gdy okazuje się, że metamorfoza dotyczy musi nie tylko jedzenia, ale również warunków sanitarnych niebezpiecznych dla klientów. Krytyka wyrażana jest dosadnie: *ogólny burdel ... Salmonella, cholera i inne g*wna*¹²; *Jezus Maria, jak tu jest brudno*¹³. Gessler nie tylko komentuje estetykę wnętrza (*jest kiczowato*¹⁴), ale też w jednym z odcinków negatywnie oceniła ubranie menedżera restauracji¹⁵, a w kolejnym – ostro oceniła restauratorów, podważając ich kompetencje: *ludzie nie mają pojęcia o gotowaniu i zakładają knajpę*¹⁶. Surowe oceny nie spotkały się jednak z polemiką bohaterów. Zdeprecjonowani właściciele restauracji skarżyli się ze wstydem przed kamerą: *Zostaliśmy tak skrytykowani... po prostu nas zdeptała*¹⁷.

¹¹ Były to m.in.: format kabaretowy „Kuchenne Owulacje”, stanowiący część składową programu „Szymon Majewski Show”, emitowanego w TVN, w którym rolę Magdy Gessler odgrywała Katarzyna Kwiatkowska; muzyczną wersję parodii Magdy Gessler zaproponował producent muzyczny o pseudonimie CeZik, w piosence „Bende Go Zjad!”, która została zamieszczona w serwisie internetowym YouTube. Piosenkę odtworzono ponad 13 mln razy [stan na maj 2017].

¹² Zob. <http://player.pl/programy-online/kuchenne-rewolucje-odcinki,114/odcinek-10,S05E10,11752.html>; 15.01.2015.

¹³ Tamże.

¹⁴ Zob. <http://player.pl/programy-online/kuchenne-rewolucje-odcinki,114/odcinek-10,S10E10,34378.html>; 13.02.2015.

¹⁵ Zob. <http://player.pl/programy-online/kuchenne-rewolucje-odcinki,114/odcinek-10,S05E10,11752.html>; 15.01.2015.

¹⁶ Zob. <http://player.pl/programy-online/kuchenne-rewolucje-odcinki,114/odcinek-10,S10E10,34378.html>; 13.02.2015.

¹⁷ Tamże.

Pochwały są natomiast charakterystyczne dla drugiej części programu, gdy Gessler uczy przyrządzania potraw z nowego menu. Wspólne gotowanie uwiadczenia zazwyczaj pozytywne cechy i umiejętności kucharzy, a Gessler jest najczęściej zadowolona z postępów i zaangażowania załogi. Ostatecznie metamorfozę weryfikuje jednak ocena końcowa, której widz nigdy nie jest w stanie przewidzieć, gdyż rekomendacja Gessler ma być z jednej strony jej subiektywną (aczkolwiek znaczącą) opinią, a z drugiej – obiektywnym podsumowaniem tego, co zostało z „metamorfozy” zachowane.

Właściciele restauracji, zdając się na ocenę Gessler, muszą się liczyć z konsekwencjami ekonomicznymi, stawiają więc wszystko „na jedną kartę”: albo zdecydują się na zmiany i spełnią wymogi Gessler, albo restauratorka nie podpisze się pod wykonanym projektem, a widzowie (potencjalni klienci) będą rozczarowani restauracją i nie będą chcieli jej odwiedzać.

Rola osoby oceniającej jest dla programu i samych uczestników bardzo ważna. Choć nie ulega wątpliwości, że podczas trwania *show* oceniająca rola Gessler jest niemal niepodważalna, to istnieje przestrzeń, w której prawo oceny zostaje przeniesione na kogoś innego – na gości restauracji. Sygnalizuje to narrator pod koniec odcinka, gdy widzowie widzą efekt „przed” i „po”, a chwilę potem do odnowionej restauracji mają przybyć na uroczystą kolację zaproszeni goście – to właśnie oni mają dokonać ostatecznej oceny zmian.

Jak to już zostało napisane wcześniej, nieodłącznym elementem oceniania jest nagradzanie. Magda Gessler przydziela nagrody, które mają być motywacją do dalszej pracy – bywają to wycieczki plenerowe dla rozluźnienia, na przykład rodzinny obiad w dobrej restauracji połączony z wizytą w wesołym miasteczku¹⁸. Restauratorzy mają w ten sposób nieco się zrelaksować, by bardziej efektywnie pracować. Tym sposobem Magda Gessler bierze na siebie rolę specjalisty ds. kadr i organizuje uczestnikom czas wolny. Ale z drugiej strony, wykorzystując przywileje płynące ze swojej medialnej roli, stosuje wobec uczestników „Kuchennych rewolucji” również kary. W jednym z odcinków Gessler zarządziła, aby menedżer restauracji umył własnoręcznie brudne formy do ciast. Karę uzasadniła w ten sposób: *skoro pan na to pozwala...*¹⁹ – miała ona charakter wychowawczy. Ale czasami to narzędzie oceniania ma wymiar zemsty – Gessler kazała na przykład kucharzowi samodzielnie zjeść przyrządzone danie. Rozkazała: *teraz tam siadasz i to jesz do końca*²⁰. Ta kara miała wynikać z faktu, że zaserwowano jej rzekomo niesmaczne danie.

¹⁸ Zob. <http://player.pl/programy-online/kuchenne-rewolucje-odcinki,114/odcinek-10,S10E10,34378.html>; 13.02.2015.

¹⁹ Zob. <http://player.pl/programy-online/kuchenne-rewolucje-odcinki,114/odcinek-10,S05E10,11752.html>; 15.01.2015.

²⁰ Zob. <http://player.pl/programy-online/kuchenne-rewolucje-odcinki,114/odcinek-10,S10E10,34378.html>; 13.02.2015.

Rola autorytetu i eksperta

Według definicji „Słownika Języka Polskiego PWN” autorytet to: ‘uznanie, jakim obdarzana jest dana osoba w jakiejś grupie’, czy też ‘osoba, instytucja, pismo itp. cieszące się szczególnym uznaniem’ (Słownik Języka Polskiego PWN 2006, s. 31). W kontekście analizowania postaci Magdy Gessler, tę definicję należy jednak rozwinąć. Joanna Michalak pisze, że: „Głosu autorytetu uważniej się słucha i wolno mu więcej powiedzieć. Dzięki temu ma on wpływ na decyzje dotyczące naszego postępowania” (Michalak 1996, s. 11). Pojęcie *autorytetu* odnosi się również do tego, co zostało powiedziane w poprzednim podrozdziale. Michalak przypomina w swoim artykule, że to właśnie nagroda i kara są – uznaną przez autorytatywnego wychowawcę – metodą sprawowania kontroli, zaś autorytatywność sama w sobie oparta jest na władzy i dominacji (Michalak 1996). Uczestnicy programów rozrywkowych naśladują zachowania swoich mistrzów, którzy posiadają władzę i wpływ na czyny, nastawienie, umiejętności, a nawet wygląd bohaterów telewizyjnych metamorfoz. Taka tendencja występuje w programach opartych na dyskursie rywalizacyjnym, w których uczestnik podlega ocenie i eliminacji.

Magda Gessler jest uważana w dyskursie medialnym za autorytet w dziedzinie kulinariów i – co ważne – sama siebie uznaje za autorytet. Oceniając serwowane potrawy, odnosi się do swoich umiejętności. Na pochwałę zasługują te dania, które ona uznaje za „swoje”: *Jakbym robiła ja. Pyszna ta zupa*²¹. W tym kontekście warto się przyjrzeć, w jaki sposób Magda Gessler jest prezentowana – a przez to – w jaki sposób jej władza i wpływ są legitymizowane. Na przykład na początku każdego z odcinków „Kuchennych rewolucji” prezentowany jest materiał audio-wizualny, w którym narrator przybliży widzom jej sylwetkę. W materiale podkreśla się jej życiowy sukces i skuteczność w dotychczasowym przeprowadzaniu metamorfoz²². Nie ma więc wątpliwości, że Gessler w telewizyjnym *reality show* jest ukazana jako niekwestionowany ekspert.

Podważenie autorytetu – choć czasem byłoby w pełni uzasadnione – występuje rzadko. Uczestnicy wobec jurora odgrywają rolę bierną, a nie czynną. Maria Szyszkowska twierdzi, że „autorytety umacniają władzę” (Szyszkowska 2003). Choć ta teza badaczki została przedstawiona w kontekście prawnopolitycznym, to można z całą pewnością zastosować ją również do autorytetu medialnego. Podważenie autorytetu oznacza podważenie władzy, jaką gospodarz programu rości sobie względem uczestników. Taki sprzeciw burzyłby również schemat odgrywanych w programie rozrywkowym ról. Jeśli więc już następuje sprzeciw wobec działań autorytetu, zazwyczaj obywateli się on z tzw. *offu* – uczestnicy narzekają na jego zachowanie tylko do kamery, albo tylko między sobą.

²¹ Zob. <http://player.pl/programy-online/kuchenne-rewolucje-odcinki,114/odcinek-6,S05E06,10912.html>; 12.02.2015.

²² Zob. <http://player.pl/programy-online/kuchenne-rewolucje-odcinki,114/odcinek-10,S10E10,34378.html>; 13.02.2015.

Neil Postman twierdził, że „świat przedstawiany nam przez telewizję odbieramy jako prawdziwy, a nie dziwaczny” (Postman 2002, s. 121). Nie dziwi nas, że to właśnie Magda Gessler uzyskała legitymizację do tego, by – dosłownie – rzucić w restauratorów jedzeniem i krzyczeć, a widzowie bez słowa protestu²³ przyjmują autorytet restauratorki, uznając jej nadrzędną rolę w *show* i nie żądając zastąpienia jej przez bardziej powściągliwą osobę. Widzowie odbierający rzeczywistość telewizyjną jako odbicie świata rzeczywistego wszystkie te role pokornie akceptują i nieraz przyjmują za prawdziwe. Nie mają powodu, by jurorom nie wierzyć, bo „telewizja dostarcza nowej definicji prawdy: ostatecznym jej kryterium jest wiarygodność jej głosiciela” (Postman 2002, s. 148).

Małgorzata Bogunia-Borowska przypomina z kolei: „Relacja została odwrócona – to nie świat telewizji naśladuje rzeczywistość, ale realna rzeczywistość upodabnia się do tej telewizyjnej” (Bogunia-Borowska 2012, s. 23). Przy czym zmagania świata realnego ze światem wykreowanym na rzecz telewizji dotyczą również bohaterów poszczególnych formatów, zatem i jurorów. Rzeczywista osobowość przenika się z medialną (narzuconą bądź nie) rolą, jaką odtwarzają.

Rola psychologa rodzinnego

Apogeum tego, co można nazwać nieograniczoną władzą autorytetu, nastąpiło w odcinku drugim sezonu piątego „Kuchennych rewolucji” – Magda Gessler pragnęła poznać historię pożycia małżeńskiego właścicieli karczmy. Z jakiegoś powodu uczestnicy *show* chcieli dzielić się z Gessler swoją opowieścią. Wyznania bohaterów przypominają zwierzenia w programie typu *talk-show* i dalece wykraczają poza to, co można by uznać za neutralną opowieść zapoznającą widza z bohaterem. Gessler zachęcała do dzielenia się intymnymi rodzinnymi wyznaniem, a nawet pozwalała sobie na dalece idącą ocenę:

M.G.: *Żałujesz?*

Agata (uczestniczka show): *Czasem tak. Troszkę się zmienił po tym ślubie [...].*

M.G.: *Znaczy jest innym człowiekiem. Już się nie stara? [...] Pije?*

Bartek: *Nie pije.*

M.G.: *Bartek... pijesz²⁴.*

W dalszej części rozmowy Gessler używa krzyku, by wyartykułować swoje subiektywne spostrzeżenia na temat funkcjonowania związku bohaterów programu. Co zaskakujące, pod koniec odcinka bohaterka metamorfozy dziękuje jej za

²³ Nie mam tu oczywiście na myśli protestu werbalnego, opierającego się na wolności wypowiedzi i prawa do krytyki. Nieprzychylnie komentarze na temat Magdy Gessler są powszechne w Internecie. Mówię tutaj o ogólnym proteście widowni, mediów i uczestników dyskursu publicznego, których działania mogłyby się przyczynić do całkowitego zakazu emisji „Kuchennych rewolucji”. W chwili pisania artykułu program nadal jest emitowany w telewizji, a wszystkie odcinki są ponadto dostępne do obejrzenia *online*.

²⁴ Zob. <http://player.pl/programy-online/kuchenne-rewolucje-odcinki,114/odcinek-2,S05E02,10317.html>; 11.02.2015.

pomoc i – jak twierdzi – za „uratowanie małżeństwa”. Restauratorka pełniła więc w tym odcinku nie tylko rolę autorytetu i eksperta, ale również mediatora i psychologa rodzinnego. Ten sam aspekt „ratowania rodziny” pojawił się też w innym odcinku. Zdesperowani rodzice nakreślili Gessler ze szczegółami swoją prywatną historię, co ona oceniła bardzo surowo: *Między wami stosunki są chore. Tu jest taki syf, jeśli chodzi o ludzkie stosunki*²⁵. Dzięki wizycie Gessler rodzina miała się porozumieć i zmodyfikować swoje relacje, co metaforycznie przyznała główna bohaterka metamorfozy: *jak nowo narodzony motyl rozwinęłam skrzydła*²⁶. Uczestnicy „Kuchennych rewolucji” muszą akceptować nawet najbardziej ekspresyjne zachowania Gessler, o ile chcą się poddać zmianom, ponieważ uznają ją za właściwy autorytet. Ta szczególna rola Magdy Gessler została zaobserwowana przez Michała Rydlewskiego, który pisze:

Często następuje, mówiąc kolokwialnie, „publiczne pranie brudów”: wyjawia się sekrety rodzinne, ujawnia konflikty wewnątrzmałżeńskie, nałogi. Sposób ich obnażania jest prowadzony z pełną szczerością i sadyzmem, o czym świadczy często obserwowany płacz uczestników, ucieczki z restauracji czy porzucenie pracy w ogóle. Patrząc z pogardą i obrzydzeniem w kamerę, Gessler zdaje się z niedowierzaniem pytać: „Jak ci ludzie mogą tak żyć?” (Rydlewski 2013, s. 121).

Ta tendencja wiąże się, zdaniem Rydlewskiego, z tzw. kulturą upokarzania, w której wykreowany na potrzeby programu ekspert i autorytet wykorzystuje władzę nad uczestnikiem i deprecjonuje go.

Rola tyrana posiadającego władzę

Autorytet wiąże się z posłuszeństwem. Uczestnicy są zdeterminowani, by wygrać program, nawet za cenę ulegania jurorom, zaś oni odgrywają swoje role, opierając się na immunitecie władzy, który przecież posiadają. W jednym z artykułów poświęconych omawianym w niniejszej pracy formatom Piotr Bratkowski stwierdził, że mechanizmy wykonywania przez uczestników poleceń to:

kulturowe usankcjonowanie znanego głównie z wojska [...] zjawiska fali. A więc mechanizmu, w którego ramach starszym, silniejszym lub z innych powodów bardziej uprzywilejowanym wolno [...] okazywać władzę nad osobami od nich zależnymi. Te zaś są zobowiązane wykonywać bez sprzeciwu najbardziej poniżające i irracjonalne polecenia (Bratkowski 2010).

Magda Gessler swoją władzę wykorzystuje między innymi do łagodzenia konfliktów, co częściowo łączy się z infantyilizowaniem ocenianych uczestników oraz jej ekspercko-psychologiczną rolą.

²⁵ Zob. <http://player.pl/programy-online/kuchenne-rewolucje-odcinki,114/odcinek-10,S10E10,34378.html>; 13.02.2015.

²⁶ Tamże.

W odcinku, w którym usiłowała rozwiązać małżeński konflikt, dokonywała według własnego uznania symbolicznego podziału majątku w kuchni. Oddała uszkodzowanej małżonce przedmioty, które ta wniosła do małżeństwa w posagu²⁷. Takie władcze zachowanie może razić tym bardziej, że Gessler przez cały czas z dezaprobatą kiwa głową na „złego” męża, wyraźnie stając po jednej ze stron konfliktu. Jej władza sięga na tyle daleko, że w dalszej części tego samego odcinka pośrednio namawia uczestniczkę programu do odejścia od męża.

Władza jurorki silniej przejawia się jednak zwłaszcza w momencie samego zarządzania restauracją. Narrator wprowadził widzów do jednego z odcinków w taki sposób: *Brakuje personelu, brakuje dyscypliny [...]* ²⁸, później stwierdził metaforycznie: *Nadszedł czas spartańskiego wychowania*²⁹, co odnosiło się do gospodyni programu – to Magda Gessler miała wreszcie zaprowadzić wśród załogi porządek.

Podczas trwania *show* to ona przydziela role i zadania. Mianuje i dymisjonuje menedżerów i zarządza ludźmi w kuchni – jej rola w hierarchii to niejako bycie generałem. Wydaje nawet rozkazy, do których stosują się uczestnicy: *siadać koło mnie*³⁰; *golonki, zrazy, raz!*³¹. Sama informuje właścicieli restauracji, że podczas metamorfozy to ona całkowicie „przejmuje stery” restauracji i to do niej należeć mają przywileje zarządcze³². W jednym z odcinków Gessler nakazała kelnerce posprzątać podłogę, popędzając ją przy tym i mówiąc: *To ja decyduję o tym, czym ty się zajmujesz dziecko dzisiaj*³³ (ta wypowiedź jest również przykładem zinfantylizowania uczestnika programu).

Ponadto Magda Gessler krzyczy, rozlicza uczestników z wykonanych zadań i „zagania” do pracy. Władza Gessler przejawia się między innymi w jej swobodnym zachowaniu na obcym gruncie. Przykładowo, podczas wizytacji w nie-należących do niej restauracjach to ona zaprasza właścicieli, by usiedli, co jest przecież niezgodne ze standardami *savoir-vivre* 'u. Rola gospodarza zostaje więc na czas metamorfozy symbolicznie przeniesiona na Gessler. Przeniesienie władzy następuje także w relacjach rodzinnych. Właścicielka zgłoszonej do metamorfozy restauracji upomina swoją córkę, by ta słuchała Magdy Gessler: *Prosiła cię pani Magda, żebyś pomogła sprzątać?*³⁴.

²⁷ Zob. <http://player.pl/programy-online/kuchenne-rewolucje-odcinki,114/odcinek-6,S05E06,10912.html>; 12.02.2015.

²⁸ Tamże.

²⁹ Tamże.

³⁰ Zob. <http://player.pl/programy-online/kuchenne-rewolucje-odcinki,114/odcinek-10,S10E10,34378.html>; 13.02.2015.

³¹ Tamże.

³² Zob. <http://player.pl/programy-online/kuchenne-rewolucje-odcinki,114/odcinek-6,S05E06,10912.html>; 12.02.2015.

³³ Zob. <http://player.pl/programy-online/kuchenne-rewolucje-odcinki,114/odcinek-10,S02E10,2167.html>; 11.02.2015.

³⁴ Zob. <http://player.pl/programy-online/kuchenne-rewolucje-odcinki,114/odcinek-10,S10E10,34378.html>; 13.02.2015.

Magda Gessler, jako gospodarz i jurorka w programie „Kuchenne rewolucje”, rzadko bywa łagodna w ocenach i uprzejma w postępowaniu. Z kolei wypowiedzi uczestników programu bardzo często świadczą o ich strachu i stresie wynikającym zapewne z permanentnego stanu bycia ocenianym. Takie uczucia towarzyszą im bardzo często, co jest zresztą zgodne z zaproponowaną przez Sama Brentona i Reubena Cohena w książce „Polowanie na ludzi” charakterystyką *reality show*:

Sfabrykowany świat gry, w którym się umieszcza nieaktorską obsadę; niesprawdzone, stresujące otoczenie, w którym człowiek jest przedmiotem okrutnych, ekstremalnych manipulacji i zaczyna okazywać dezorientację i brak dystansu właściwe więzniom (Brenton, Cohen 2004, s. 15).

Strach przed jurorem towarzyszy uczestnikom „Kuchennych rewolucji”. Magda Gessler przyznała to w jednym z wywiadów:

jak wchodzę do restauracji, dostrzegam ciężkie przerażenie. Boją się. Ale szybko się orientują, że jestem ich ostatnią deską ratunku, żeby mogli przeżyć (Gessler 2014b).

Stres i strach są obecne od samego początku. Bohaterzy rewolucji sygnalizują swoje zaniepokojenie przed pierwszą degustacją potraw: *wiesz, że nas zabije za to?*³⁵, *ja po raz pierwszy w życiu zapomniałam posolić i popieprzyć salatkę*³⁶, *będzie przerąbane*³⁷. To, co dodatkowo świadczyć może o dominującej roli jurora, to fakt, że uczestnicy bardzo często zwracają się do Magdy Gessler *per pani*, podczas gdy ona niemal zawsze zwraca się do nich *per ty* – za wyjątkiem osób dużo od niej starszych.

Ponadto Gessler, dokonując stygmatyzującej oceny uczestnika, balansuje niekiedy na granicy seksizmu i szowinizmu, a przynajmniej do takich wniosków można dojść, przyglądając się jej argumentacji i frazeologii. W jednym z odcinków tak zwracała się do właścicielki restauracji: *Lepiej przynieś mi coś do jedzenia, kobieto*, a potem nakazała jej pójść do domu, tak uzasadniając swoją decyzję: *Ty jesteś tak silną osobowością, że gasisz swojego męża i inicjatywę, on się nie może przy tobie poczuć w ogóle męczyzną*³⁸. Te nacechowane stereotypami płciowymi wypowiedzi mają niekiedy aspekt stygmatyzacji ofiary – gospodyni programu uczestniczyła w tej stygmatyzacji wraz z pozostałymi uczestnikami *show*. Zarówno mąż bohaterki, jak i pozostali pracownicy restauracji przyznali Gessler rację w kwestii oceny charakteru kobiety – wyśmiewali się z niej „za plecami”. Potem stygmatyzowana bohaterka przyznała, że decyzja Gessler była słuszna, a ona sama wróciła do domu, opiekować się dziećmi, kierowanie restauracją zostawiwszy mężowi.

³⁵ Zob. <http://player.pl/programy-online/kuchenne-rewolucje-odcinki,114/odcinek-2,S05E02,10317.html>; 11.02.2015.

³⁶ Zob. <http://player.pl/programy-online/kuchenne-rewolucje-odcinki,114/odcinek-6,S05E06,10912.html>; 12.02.2015.

³⁷ Zob. <http://player.pl/programy-online/kuchenne-rewolucje-odcinki,114/odcinek-10,S10E10,34378.html>; 13.02.2015.

³⁸ Zob. <http://player.pl/programy-online/kuchenne-rewolucje-odcinki,114/odcinek-6,S05E06,10912.html>; 12.02.2015.

Podobna stygmatyzacja dotyczyła uczestnika o imieniu Tadeusz³⁹. Prywatna przypadłość człowieka została wyekspozowana do rangi telewizyjnej opowieści rozrywkowej, w której Magda Gessler została ukazana jako głos rozsądku, a Tadeusz – jako kompromitujący sam siebie, smutny bohater tej opowieści, który nie chciał przyjąć ofiarowanej mu pomocy. Korelacja złośliwych komentarzy narratora, humorystycznej muzyki i wyrwanych z kontekstu kompromitujących wypowiedzi Tadeusza o swoim problemie alkoholowym sprawiły, że stał się wymiewaną ofiarą⁴⁰.

Rola nauczyciela

Gospodarze i jurorzy *makeover show* pełnią czasem rolę edukacyjną i udzielają porad uczestnikom. Telewizyjnemu mentorowi zdarza się wygłaszać życiowe sentencje, mające być wskazówką do postępowania. W „Kuchennych rewolucjach” funkcjonuje nawet terminologia edukacyjna. Magda Gessler mówiła na przykład o tym, że danie jest *do poprawki*⁴¹, albo proponowała kucharzowi, by *obronił* swoje danie, a jak nie – to przygotował je od nowa⁴².

Motywy edukacyjne dotyczą nie tylko kwestii gotowania i prowadzeniu restauracji, ale również spraw życiowych. Gessler pełni rolę *coacha*, który ma się podzielić z uczestnikami metamorfozy receptą na życiowy sukces, dostarczyć im motywacji. Udziela uczestnikom rad na temat relacji rodzinnych i przytacza życiowe sentencje własnego autorstwa, takie jak: *Czasami po prostu jesteś na drodze, myślisz, że dalej drogi nie ma, a jest*⁴³.

Uczestnicy *show* również wyraźnie dostrzegają, że w przeprowadzanej przez Magdę Gessler metamorfozie nie chodzi jedynie o odnowienie restauracji – dają jej przyzwolenie na znacznie większy jej zakres: *Ona wam chce również pomóc! Nie ino karczmie. To nie ino karczma ma się zmienić, to wy musicie się zmienić*⁴⁴. Właściciel jednej z restauracji przyznaje: *Te kuchenne rewolucje to chyba po-*

³⁹ W odcinku 10. sezonu 5. uwagę skupiono nie tylko na metamorfozie samej restauracji, ale również na metamorfozie Tadeusza. Ten telewizyjny bohater był przedstawiony jako alkoholik, którego skłonność do nadużywania trunków rzutowała także na jego pracę jako kelnera. Magda Gessler usiłowała interweniować w tej sprawie i uświadomić Tadeuszowi, że ma problem alkoholowy.

⁴⁰ Zob. <http://player.pl/programy-online/kuchenne-rewolucje-odcinki,114/odcinek-10,S05E10,11752.html>; 15.01.2015.

⁴¹ Zob. <http://player.pl/programy-online/kuchenne-rewolucje-odcinki,114/odcinek-6,S05E06,10912.html>; 12.02.2015.

⁴² Zob. <http://player.pl/programy-online/kuchenne-rewolucje-odcinki,114/odcinek-10,S10E10,34378.html>; 13.02.2015.

⁴³ Zob. <http://player.pl/programy-online/kuchenne-rewolucje-odcinki,114/odcinek-10,S10E10,34378.html>; 13.02.2015.

⁴⁴ Zob. <http://player.pl/programy-online/kuchenne-rewolucje-odcinki,114/odcinek-10,S10E10,34378.html>; 13.02.2015.

winny się nazywać *kuchенно-rodzinne rewolucje*. Bo pani Magda Gessler robi tu kupę dobrej roboty⁴⁵.

Jak wspomniano, rola nauczyciela wiąże się z infantylizowaniem „uczniów”, to jedna z – często niezamierzonych – konsekwencji wchodzenia w relację nauczyciel–uczeń. Juror zdaje się dostrzegać, że pełnienie jego roli wymaga użycia pewnych werbalnych schematów, charakterystycznych dla środowiska szkolnego. Przykładowo, Gessler w jednym z odcinków zwróciła się do kelnerki: *Cześć, dziewczynko*⁴⁶, a w dalszej części programu krzyknęła do załogi: *Dobra, dzieciaki, zaczynamy*⁴⁷. Innym razem do córki właścicieli zwróciła się: *Czego siedzisz? Kupa pracy*⁴⁸.

Niekiedy uczestników swoich metamorfoz traktuje jak rozsądna matka. Również wtedy powraca problem infantylizacji. W wywiadzie Gessler mówiła:

Po programie mają już swoje własne życie i należy ich zostawić w spokoju. Nie można nad nimi wisieć czy w jakikolwiek sposób kontrolować. Najlepiej obserwować z daleka, żeby dać im wolność, jak dzieciom, które zaczynają same chodzić (Gessler 2014b).

W jednym z odcinków namówiła 58-letniego kelnera, wbrew jego woli, na badanie i wizytę lekarską z powodu złego stanu zdrowia. Powiedziała wówczas: *Ja załatwię [...] sprawy, których nie potrafisz za siebie załatwić*⁴⁹. Wyraźnie więc widać, że Gessler posiada dużą władzę względem infantylizowanych przez nią samą dorosłych uczestników.

Podsumowanie

Prowadzenie „Kuchennych rewolucji” narzuca Magdzie Gessler konieczność pełnienia wielu ról, być może również ze względu na to, że program wpisuje się w kilka gatunków telewizyjnych: *reality show*, *cooking show* i *makeover show*. Gessler realizuje więc wszystkie role, jakich wymagają te formaty. Jest jednocześnie jurorką, mentorką, ekspertką i prowadzącą. Jej zachowania i wypowiedzi – ogólnie rzecz biorąc – dobrze wpisują się w nurt telewizyjnych gatunków rozrywkowych, których główną funkcją jest wpływanie na emocje widzów.

⁴⁵ Tamże.

⁴⁶ Zob. <http://player.pl/programy-online/kuchenne-rewolucje-odcinki,114/odcinek-10,S05E10,11752.html>; 15.01.2015.

⁴⁷ Tamże.

⁴⁸ Zob. <http://player.pl/programy-online/kuchenne-rewolucje-odcinki,114/odcinek-10,S10E10,34378.html>; 13.02.2015.

⁴⁹ Zob. <http://player.pl/programy-online/kuchenne-rewolucje-odcinki,114/odcinek-10,S05E10,11752.html>; 15.01.2015.

Bibliografia

- Bratkowski P. (2010). Mam Talent, Top Model, Kuchenne Rewolucje, czyli zabawimy się twoim kosztem. *Newsweek*, 10/2010 [http://polska.newsweek.pl/mam-talent--top-model--kuchenne-rewolucje--czyli-zabawimy-sie-twoim-kosztem,65901,1,1.html; 3.03.2015].
- Brenton S., Cohen R. (2004). *Polowanie na ludzi*. Warszawa.
- Bogunia-Borowska M. (2001). *Fenomen telewizji. Interpretacje socjologiczne i kulturowe*. Kraków.
- Cichoński P., Lipińska K. (2015). Medialne rewolucje w kurpiowskich ogrodach. W: S. Sikora (red.). *Oddolne tworzenie kultury. Perspektywa antropologiczna* (s. 12–19). Warszawa
- Gessler M. (2014a). Magda Gessler: W obronie dobrego smaku, rozm. przepr. M. Jabłońska-Borowik [http://polki.pl/zycie-gwiazd/newsy,wywiad-z-magda-gessler-dla-party,10038363,artykul.html; 7.03.2015].
- Gessler M. (2014b). Magda Gessler: „Z góry wiemy, że nas oszukają i będzie niesmacznie”, rozm. przepr. A. Swoboda [http://weekend.gazeta.pl/weekend/1,138262,16373809,Magda_Gessler__Z_gory_wiemy__ze_nas_oszukaja_i_bedzie.html?order=najfajniejsze_odwrotnie; 7.03.2015].
- Hill A. (2005). *Reality TV – Audiences and Popular Factual Television*. New York.
- Jupowicz-Ginańska A. (2013). Efektywna promocja własna jako źródło wizerunkowego sukcesu organizacji medialnej – na przykładzie TVN S.A. *Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Przyrodniczo-Humanistycznego w Siedlcach*, nr 25 (98), s. 383–402.
- Kietliński B. (2014). Restaurator, który pracował z Magdą Gessler: „W telewizji jest prawdziwa, niczego nie udaje”, rozm. przepr. Z. Płończak [http://namonciaku.pl/3miasto/1,113053,16378912,Restaurator__ktory_pracowal_z_Magda_Gessler__W_telewizji.html; 23.02.2015].
- Konarzewski K. (1982). *Podstawy teorii oddziaływań wychowawczych*. Warszawa.
- Kopaliński W. (1999). *Podręczny słownik wyrazów obcych*. Łódź.
- Kostkiewicz R. (2008). Wychowanie jest sztuką: Kara i nagroda. *Wychowanie w Przedszkolu*, nr 9, s. 49–52.
- Kozibąk T. To był jeden wielki czeski film, rozm. przepr. J. Moryc [http://www.serwislokalny.com/aktualnosci/263/to-by-l-jeden-wielki-czeski-film/; 23.02.2015].
- Michalak J. (1996). Autorytet rozumiany jako kompetencje. *Edukacja i Dialog*, nr 7, s. 11–13.
- Lisowska-Magdziarz M. (2012). Feniksy, łabędzie, motyle. Kraków.
- Niedek A., Nyc I. (2010). Jak oni oceniają. *Magazyn Internetowy „KAWA”*.
- Postman N. (2002). *Zabawić się na śmierć*. Warszawa.
- Słownik Języka Polskiego PWN (2006). Red. L. Drabik, A. Kubiak-Sokół, E. Sobol Warszawa.
- Skowera M. (2014). Cudowna i pożyteczna Magda Gessler. O strukturze, znaczeniach i wartościach telewizyjnej baśni. W: *Kultura jedzenia, jedzenie w kulturze* (s. 196–205). Kraków.
- Sobczak B. (2013). Prawdziwy ekspert czy wytwór medialny? Analiza zjawiska kreowania ekspertów na potrzeby programów rozrywkowych. *Studia Sociologica V*, nr 1, s. 73–80.
- Szyszkowska M. (2003). Autorytety [http://www.racjonalista.pl/kk.php/s,2416; 7.03.2015].
- Redakcja *Gala* (2013). Jedz, módl się, kochaj! [http://www.gala.pl/wywiady-i-sylwetki/magda-gessler-jedz-modl-sie-kochaj-10224?strona=2; 23.02.2015].
- Rydlewski M. (2013). Wszechobecne upokarzanie (na marginesie artykułu Andrzeja Szahaja pod tytułem *Kultura upokarzania*). *Przegląd Kulturoznawczy*, nr 1 (15), s. 111–124.

Netografia

Strona internetowa Player TVN [<http://player.pl>].

Strona internetowa programu „Kuchenne rewolucje” [<http://kuchennerewolucje.tvn.pl>].

STRESZCZENIE

Artykuł zawiera analizę zaobserwowanych zachowań i wypowiedzi Magdy Gessler, na której to podstawie została zdefiniowana jej rola w znanym programie „Kuchenne rewolucje”. Występuje tu bardzo zróżnicowany obraz telewizyjnej postaci – jednocześnie autorytetu, eksperta i nauczyciela, a niekiedy tyra. W artykule opisane zostały role, jakie pełni Magda Gessler w programie. Kwestia jest rozpatrywana z perspektywy medioznawczej, choć poszczególne wątki są też ujmowane w kontekście psychologii, pedagogiki i socjologii. Przeanalizowano szczegółowo pięć odcinków programu „Kuchenne rewolucje”, losowo wybranych z dziesięciu sezonów.

Słowa kluczowe: Magda Gessler, „Kuchenne rewolucje”, postaci telewizyjne, role telewizyjne, ekspert telewizyjny, *makeover show*